

Ραιδεσθ Βιβλιοθήκη.

Απόδωσα με της Γραμμής
Επιγραφής. 1897.

394

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΡΑΙΔΕΣΤΩ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ

ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΝ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΥΤΗΣ

ΑΡΧΑΙΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΕΑΙ ἄλλοτε ἐγένετο λόγος ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ περὶ
ὑπάρξεως βιβλιοθήκης ἐκ χειρογράφων κωδίκων
ἀρχαίων ἐν τῇ ἐν Ραιδεστῷ μητροπόλει καὶ σὺν
αὐτῇ πρὸ ἐτῶν πυρποληθέντων, καὶ ἦδη ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμὸν 30
τῆς 25 Ἀπριλίου φύλλῳ τοῦ « Ἀνατολικοῦ Ἀστέρος » ὁ ἀξιότι-
μος κ. Ἐλευθέριος Γρ. Τάπεινός ποιεῖται μνείαν τῆς τοιαύτης
βιβλιοθήκης ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ φιλοπονηθείσῃ ἱστορικῇ δια-
τριβῇ « Ἐκδρομῇ ἀπὸ Ραιδεστοῦ εἰς Μυριόφυτον ». Ἦμην
δεκαπενταετῆς τὴν ἡλικίαν ὅτε μετέβην εἰς τὴν ῥηθεῖσαν
πόλιν Ραιδεστὸν τῷ 1840 κατὰ μάρτιον, ἔνθα διέμεινα
μέχρι τοῦ 1844, κατοικήσας τρία ἔτη ἐν τῇ μεγαλοπρεπεῖ
ἐκείνῃ τριωρόφῳ μητροπόλει παρὰ τῷ τότε μὲν ἐπισκόπῳ
Κλαυδίουπόλεως, εἶτα δὲ μητροπολίτῃ Δρυϊνουπόλεως γε-
νομένῳ, ἀειμνήστῳ κυρῷ Παντελεήμονι, ἐπιτρόπῳ τοῦ ἁγι-
οδύμου Ἡρακλείας Διονυσίου, καὶ ἐξηκολούθουν τὰς σπου-
δάς μου παρὰ τοῖς ἀειμνήστοις διδασκάλοις Γερμανῷ ἱερο-
μονάχῳ Κεφαλλῇ καὶ Κωνσταντίνῳ Χαρισιάδῃ Ἡπειρώτῃ,
διαδοχικῶς διδάξασιν ἐν τῇ τῆς πόλεως ταύτης ἑλληνικῇ

σχολῇ. Δὲν θὰ λησμονήσω τὸν σοβαρὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν αὐστηρότητα ἐκατέρων, μάλιστα κατὰ τὸ διάστημα τῆς παραδόσεως τοῦ μαθήματος, τοῦ μὲν ἔχοντος ἀπὸ τῆς χειρὸς ἀπῳρημένον βούνευρον, τοῦ δὲ τηροῦντος παρ' ἑαυτοῦ ἐπὶ τῆς ἐνώπιον αὐτοῦ τραπέζης ρόπαλον ὅζωτόν, ἅτινα σπανίως μὲν, ἀλλὰ χρησίμως καὶ ἐποικοδομητικῶς ἐπιπτον ἐπὶ τῶν νώτων τῶν μαθητῶν ἐν περιπτώσει ἀγνοίας τοῦ μαθήματος ἢ καὶ τῆς ἐλαχίστης ἀταξίας αὐτῶν. Καὶ ταῦτα μὲν γράφω παρεκβατικῶς, μνησθεὶς ἡμερῶν εὐφροσύνων. Ἐπανερχόμενος δὲ εἰς τὸ προκείμενον πληροφοροῦ ὅτι ἡ μητροπολιτικὴ οἰκία παραλίως ἐκτισμένη συνείχετο μετὰ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Παναγίας, ἔχοντος πρὸς ἀνατολὰς παρὰ τῇ θαλάσῃ τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ζαχαρίου καὶ πρὸς δυσμὰς τὴν μητροπολιν, ἀνεγερθεῖσαν ἐπὶ Γερασίμου Ἡρακλείας (1750 ὡς ἐλέγετο), εἶτα τὴν ὁδὸν καὶ τὴν μετ' αὐτὴν, πρὸς τὰ δεξιὰ τῷ καταβαίνοντι πρὸς τὴν θάλασσαν, ἐκτισμένην ἱεράν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας Ρευματοκρατορίσσης μετὰ τοῦ παρακειμένου κήπου, ἐν ᾧ εὕρισκετο ἑαρινὸν περίπτερον (κίοςκι) ἐπὶ τοῦ χείλους τετραγώνου μεγάλης δεξαμένης. Ἐνθυμούμαι ὅτι κυριακῆς ἦν ἐσπέρα ὑπερμεσοῦντος τοῦ 1842, καθ' ἣν ἐτελεῖτο γάμος εἰς οἰκίαν τινὰ καὶ ἐζητήθησαν αἱ ἀναγκαιοῦσαι λαμπάδες παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου τῆς ἐκκλησίας κ. Νικολάκη Κρησᾶ· ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀποθήκη τοῦ ἐλαίου καὶ τῶν λαμπάδων ἦν ἐν τῷ ναῷ, ὅπισθεν τοῦ παγκαρίου, κάτωθεν τοῦ γυναικωνίτου, ἐφ' οὗ ἐστηρίζετο τὸ δάπεδον τοῦ συνοδικοῦ τῆς πρώτης ὁροφῆς τῆς μητροπόλεως, ἡνοίγη διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἡ ἐκκλησία ὑπὸ τοῦ ἐπιτρόπου ἢ τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ (διότι τοῦτο οὐκ ἐγνώσθη ἀκριβῶς τότε), ὅστις ἴνα ἐν τῷ σκότει διακρίνη τὰς δέσμας τῶν λαμπάδων ἤναψε τμήμα κηρίου, ἐπικολλήσας

αὐτὸ εἰς τὴν ἐκ σανίδων πλευρὰν τῆς ἀποθήκης, ὅπερ ἐν τῇ ἀναχωρήσει ἐλησμονήσῃ νὰ σθέσῃ. Ἐκ τούτου διεδόθη τὴν νύκτα ἐκείνην ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τὸ πῦρ, οὗτινος τὴν ἀπαισίαν λάμψιν καὶ βαθμηδὸν ἀνάπτουζιν ἀλείψις ἐκ τῆς θαλάσσης ἰδόντες, ἔσπευσαν εἰδοποιῆσαι τοὺς κατοίκους, οἵτινες ἐδραμον μὲν ἄθροοι εἰς τὸν τόπον τοῦ κινδύνου, ἀλλ' ἦν ἤδη ἀργά, διότι, καίπερ ἀνοιγείσῃ τῆς θύρας, ἡ ἐκκλησία ἦν ἀπρόσιτος ἕνεκα τοῦ πνιγροῦ καπνοῦ καὶ τῶν ὀλονέν αὐξανουσῶν φλογῶν, αἵτινες ἐν ἀκαρεῖ διαδοθεῖσαι καὶ εἰς τὸν μητροπολιτικὸν οἶκον, περιεκύκλωσαν σύμπαν τὸ οἰκοδόμημα, ἀποτεφρωθέν, ὡς ἀπετεφρώθη καὶ ὁ ἱερὸς ναὸς καὶ πᾶσα ἡ αὐτόθι συνοικία, χωρὶς νὰ δυνηθῶσιν αἱ οἰκογένειαι νὰ διασώσωσι τὰ σκεύη καὶ τὰ ἔπιπλα αὐτῶν, ἐκτὸς ἴσως ἀσημάντων τινῶν πραγμάτων· τοῦθ' ὅπερ συνέβη καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἥς μόνον τὸ ἐν χρήσει κατὰ τὰς ἐορτάς ἀργυρότευκτον Εὐαγγέλιον μετὰ τοῦ ἱεροῦ δισκοποτηρίου διέσωσεν ὁ γηραιὸς ἀρχιμανδρίτης Ζαχαρίας κινδυνεύσας τὴν ζωὴν, διότι ἐν τῇ ἐξόδῳ ἐκ τοῦ ἱεροῦ βήματος ἔπεσεν ἐξ ἀσφυξίας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, οἱ δὲ κατόπιν αὐτοῦ εἰσελθόντες ἐν τῷ ναῷ προσκύψαντες εἰς τὸ σῶμα, ἠννόησαν αὐτὸν καὶ ἐξήγαγον.

Ὁ ἀείμνηστὸς ἐπίσκοπος Κλαυδίουπόλεως Παντελεήμων ἀπῆν τότε εἰς τὰ μέρη Κεσάνης καὶ Χαριουπόλεως περιόδευων, ὅπου τὴν προτεραίαν κατὰ σύμπτωσιν εἶχε σταλῆ καὶ ὁ γηραιὸς καὶ ἀρχαῖος τῆς μητροπόλεως εὐταξίας Κύρος, ἀποκομιζὼν αὐτῷ γράμματα, ἐγὼ δὲ μεθ' ἐνὸς ἐτέρου παιδὸς ὁμηλικίου μου καὶ τῆς γηραιᾶς ὑπηρετρίας μόλις ἐξήλθομεν τῆς μητροπόλεως σωθέντες ἐκ τῶν φλογῶν καὶ κατεφύγομεν εἰς τὸν εἰρημένον κῆπον, ἐν ᾧ ἔκειτο ἡ ἐαρινὴ αἶθουσα, ἥτις ἀκολούθως μετὰ τριῶν δωματίων ἐκ τοῦ προχείρου κτισθέντων, ἐν τῇ γωνίᾳ, εἰς τὸ βάθος τοῦ κήπου,

κατέστη ἡ διαρκὴς τοῦ ἐπισκόπου καὶ ἡμῶν κατοικία. Ὁ ἀποτεφρωθεὶς μητροπολιτικὸς οἶκος ἦν, ὡς εἴρηται, τριώροφος, ἔχων ἐντὸς καὶ λουτρὸν ἐν ἀχρηστίᾳ μένον, ἐνθυμοῦμαι δὲ ὅτι ἐκάστης ὀροφῆς τὸ δάπεδον ἔφερε τὰς ἀναγκαιούσας αἰθούσας καὶ δωμάτια· τῆς δὲ τρίτης ὀροφῆς αἰθουσαν μεγάλην καὶ τέσσαρα δωμάτια καλῶς διεσκευασμένα καὶ ἀπηρτισμένα, ἔτι δὲ καὶ τὸν λεγόμενον «χρυσοῦν ὀνδάν» κομφὸν καὶ εὐρύχωρον ἀναλόγως, χρησιμεύοντα ὡς συνοδικὸν καὶ εἰς ὑποδοχάς· τούτου ἡ ὀροφή οὖσα ἐκ σανίδων μαύρου ξύλου καρύας παρίστανε παντὸς εἶδους ἄνθη ἐν πολλοῖς κεχρυσωμένα, καὶ κλήματα φέροντα βότρυας καὶ ἐπ' αὐτῶν καθήμενα πτηνά, ἅτινα ἡ ἐθνικὴ φιλοτιμία καὶ ἡ φιλοκαλία τῶν τὴν δαπάνην χορηγησάντων ἠθέλησεν, ἡ δὲ καλαισθησία τοῦ γλύπτου ὑπεγόρευσε τῇ σμίλῃ. Μετὰ καὶ τὴν ὀροφήν ταύτην ἦσαν δύο ἔτι μικρὰ δωμάτια, ἐν ἐνὶ τῶν ὁποίων, ὡς ἐνθυμοῦμαι, εὕρισκετο ὡσείδης κάλαθος (σέπτε), ὑπὸ δέρματος μαύρου ἐξώθεν κεκαλυμμένος, ἐν ᾧ ἦσαν ἐναποτεθειμένα δέκα ἕως δώδεκα, τὰ μὲν ἐκ μεμβράνης, τὰ δὲ ἐκ πάπυρου καὶ χάρτου ἀρχαῖα χειρόγραφα βιβλία τῆς ἱερᾶς ἀκολουθίας, οἷον Εὐαγγέλια, Μηναῖα, καὶ λοιπὰ ταιαῦτα ἐκκλησιαστικῆς ὕλης, καὶ τῇ προσευχῇ χρήσιμα, ἅτινα μετὰ τοῦ οἰκοδομήματος τῆς μητροπόλεως ἐξηφάνισεν ἡ φοβερά ἐκείνη πυρκαϊά. Τούτων γοῦν οὕτως ἐχόντων, ἡ ὑπὸ τινων λογίων ἀναφερομένη ὡς ἐξ ἐκατὸν ἐβδομήκοντα καὶ ἐνὸς κωδίκων συγκειμένη βιβλιοθήκη τῆς μητροπόλεως Ἡρακλείας μὴ καταστραφεῖσα κατὰ τὴν πανολεθρίαν ἐκείνην τοῦ 1842, κατὰ λογικὴν ἀκολουθίαν διεσπάρη, τὰ δὲ τεύχη αὐτῆς ἴσως εὕρισκονται εἴτ' ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν ἐν μιᾷ βιβλιοθήκῃ ἐν Ἀνατολῇ ἢ ἐν τῇ Δύσει, εἴτ' ἐσκορπισμένα εἰς διαφόρους τοιαύτας οὐχὶ ὁμῶς καὶ ἐν

Η εν Βαλιδεω μητροπολις της Ηρα-
 κληας, οδε εν τη Ιεραινη τη εν τη εο-
 ρη της Ηρακληας θρανιου του, εν
 η ο γραφειν ταυτα παρουν η διαρ-
 χας του 1844 εν διασυντε περι-
 ημερας οδινα αγραφωμεν αυτη
 να γδον, ως καως ενδεχεται.

En Aprou In 5 Mai 1890.

+ 6 Αποζητάς Ανδρας Αγγέλους
Μαδούτες.

Εισαγ. Γα. οργ. της εν Παιδεία Επιτροπ.
 υπ. του Α. Α. Καθ. Κεραιμής εν τω
 Λογικημ. Α. Σ. Τόμος Α' εν Κι-
 νηση. Ε. Π. Τυπογ. Ευδαμνα.
 Ε. Ε.